

WAT ECHT WERKT **BIJ KINDEREN DIE HOOGBEGAAFD ZIJN**

Leesexemplaar

WAT ECHT WERKT

Leesexemplaar

BIJ KINDEREN DIE HOOGBEGAAFD ZIJN

.....

P E L C K M A N S

Leesexemplaar

TIEN BEHOEFTEN

VOORAF
7
.....
WAT IS
HOOGBEGAAFDHEID
(NIET)?
14

1
.....
AUTONOMIE
27

2
.....
VERBONDENHEID
47

3
.....
COMPETENTIE
67

4
.....
MOTIVATIE
85

5
.....
FAALPLEZIER
101

6
.....
POSITIEF
ZELFBEELD
113

7
.....
OMGAAN MET
INTENSE EMOTIES
131

8
.....
CREATIVITEIT
147

9
.....
ACCEPTATIE
159

10
.....
RUSTIG HOOFD,
RUSTIG LICHAAM
173

YES, YOU CAN
185
.....
MEER LEZEN?
187

Leesexemplaar

VOORWOORD door Tessa Kieboom

Ouders van hoogbegaafde kinderen hebben het vaker moeilijk om opvoedkundig de juiste aanpak voor hun zoon of dochter te vinden. Ze voelen zich daarbij vaak niet gesteund door hun omgeving. Daarbij hebben zij de alom bekende opvoedingstips die hen (on)gevraagd gesuggereerd werden, al dikwijls uitgeprobeerd. Vaak komen ze na herhaalde frustratie, tot de vaststelling dat deze tips voor hun kind niet helpen... Ouders worden daardoor onzeker en gaan twijfelen of ze wel goed bezig zijn. Ze durven geen hulp meer te vragen vanuit het gevoel dat ze het waarschijnlijk toch niet goed doen. Dit alles wordt nog eens versterkt door buitenstaanders die goedbedoelde adviezen geven en zeggen dat je je kind misschien wat strenger moet aanpakken. 'Het moet toch gewoon luisteren en doen wat je zegt!' is een veel gehoorde uitspraak.

Als ouders tot bij ons op Exentra komen, is dit hun eerste bezorgdheid. Ze weten niet hoe het komt waarom al die tips en suggesties blijkbaar voor iedereen gelden, maar niet voor hun kind. Wat is er aan de hand? Wat gaat er mis met hun kind? Wat doen zij als ouder verkeerd? Allemaal vragen waarop ze geen antwoord hebben. Ze voelen haarfijn aan dat hun kind een andere benadering nodig heeft maar weten niet waar te beginnen.

Ouders en opvoeders moeten weten wat hoogbegaafdheid precies betekent. Dat is de eerste stap. Op die manier kunnen ze hun hoogbegaafd kind echt leren begrijpen. Zo komen ze meer beslagen op het terrein en kunnen komaf maken met de vooroordelen die over dit thema wereldkundig worden gemaakt. Eens ze

begrijpen hoe hun kind écht denkt, handelt, voelt en in het leven staat, kunnen ze de volgende stap zetten. En hiertoe geeft dit boek je de nodige handvatten. Op een realistische, begrijpelijke en vooral toepassingsgerichte manier geeft Annelies aan wat je als ouder allemaal kunt doen om de opvoeding van je hoogbegaafd kind met voldoening, warmte en positieve discipline tot een goed einde te brengen. Verwacht daarbij niet van jezelf dat je geen fouten mag maken, die maakt iedere ouder en kinderen worden er alleen maar rijker van.

Het is helemaal fijn dat de tips in dit boek ook binnen een schoolse context bruikbaar en gesitueerd zijn. Zo leer je als leerkracht ook welke aanpak de hoogbegaafde leerling in je klas nodig heeft en waar je de focus moet op leggen om deze leerling te leren zijn potentieel te gebruiken.

Als je oefent met de inzichten en suggesties uit dit boek, zul je gaandeweg ervaren dat je vooruitgang boekt en dat je stap voor stap de juiste weg bewandelt. Je kind of leerling zal er alleen maar blij van worden. Moeilijkheden die je vroeger tegenkwam, blijken plots sterk verminderd of zelfs verdwenen. Je zult ervaren dat het kind je dankbaar is. Het is geweldig dat Annelies jullie met dit boek kan helpen!

Veel ontdekplezier!
Tessa Kieboom

VOORWOORD door Annelies Nys

Er zijn al heel wat boeken over hoogbegaafdheid geschreven. In de meeste van die boeken omschrijven experts in vaktaal wat hoogbegaafdheid betekent en hoe zich dat uit. Nog te weinig verschijnen er in een toegankelijke taal onderbouwde adviezen waarmee je als ouder en als leerkracht onmiddellijk aan de slag kunt. Met dit boek wil ik het verschil maken. Ik wil ouders en leerkrachten verenigen in eenzelfde taal, in eenzelfde aanpak en in eenzelfde missie, waardoor ze hoogbegaafde kinderen op een positieve manier kunnen begeleiden. Zo kunnen deze kinderen hun talenten optimaal ontwikkelen.

In mijn praktijk voor logopedie en yogatherapie ervaar ik nog altijd dat hoogbegaafde kinderen geen of te weinig begeleiding krijgen of kregen. Hun entourage gaat ervan uit dat ze makkelijk leren en daardoor geen zorgen of problemen hebben. Het tegendeel is waar. Het hoogbegaafde kind bezit inderdaad een denktalent waardoor het sneller en vlotter kan leren. Maar als dit talent geen of te weinig aandacht krijgt, kan het kind het niet ten volle benutten. Bovendien betekent hoogbegaafdheid meer dan enkel intelligentie. Meerdere factoren spelen een rol, zoals je verderop zult lezen. Die zijn voor elk kind anders. Elk kind gaat op een andere manier om met zijn hoogbegaafdheid.

Sommigen benutten hun mogelijkheden volop. Anderen trappen in valkuilen en presteren bijvoorbeeld onder hun niveau, gaan in overdrive of krijgen faalangst. Hoogbegaafde kinderen melden zich vaak pas in mijn praktijk als er zich problemen voordoen. Hoogbegaafdheid verdient niet alleen de nodige aandacht maar dient ook preventief begeleid te worden.

De wereld kan
dwarsdenkers
gebruiken!

Hoe kun je het kind als ouder of als leerkracht helpen om zijn talent optimaal te benutten, zodat het zich goed voelt in zijn vel en je problemen kunt vermijden? Dit boek probeert hierop een antwoord te bieden door praktische handvatten aan te reiken. Die steunen op de drie universele psychologische basisbehoeften van elke mens: autonomie, verbondenheid en competentie.

Met dit boek wil ik geen methodes, nieuwe schoolprogramma's of do's and don'ts aanbieden, maar wel iedereen motiveren om door de theoretische achtergrondkennis het kind met andere ogen te bekijken en een nieuwsgierige houding aan te nemen. Ik wil jullie met verschillende tips en voorbeelden inspireren om samen met het kind nieuwe dingen uit te proberen, om zo zijn algemeen welzijn en zijn groei te optimaliseren.

Uiteraard zul je niet alles bij het kind herkennen en niet alle tips kunnen toepassen. Elk kind heeft unieke eigenschappen. Als je de specifieke eigenschappen, beperkingen en behoeften van het hoogbegaafde kind beter leert kennen, kun je het beter begrijpen en hierop inspelen. Zo haal je het beste in het kind én in jezelf naar boven.

Ik wens jullie veel lef en plezier bij de nieuwe leerervaringen en de begeleiding van deze prachtige creatieve hoogbegaafde kinderen. Dit boek biedt niet enkel kansen voor jezelf en het kind, maar ook voor de hele maatschappij. De wereld kan dwarsdenkers gebruiken!

Veel ontdekplezier!

Annelies Nys

Beste lezer, lezeres of lgbtq+-lezer, opdat dit boek vlotter zou lezen en er papier bespaard kan worden, heb ik ervoor gekozen om in dit boek enkel de hij-vorm te gebruiken. Ik wil hiermee niemand benadelen en ik hoop dat je je er toch in kunt terugvinden. We mogen allemaal zijn wie we zijn!

Door het hoogbegaafde
kind beter te leren kennen
en begrijpen, haal je het
beste in het kind en jezelf
naar boven.

HOE KUN JE DIT BOEK GEBRUIKEN?

In dit boek kom je te weten wat hoogbegaafdheid is. Je ontdekt daarbij welke mythes en vooroordelen erover bestaan en welke problemen zich kunnen voordoen. En ook, het allerbelangrijkste, wat er werkt bij de aanpak van hoogbegaafde kinderen. Zo kun je hen begeleiden om hun talent optimaal te laten groeien en gelukkig in het leven te staan.

Tien grote behoeften van een kind dat hoogbegaafd is, zijn daarbij het vertrekpunt. Bij elke behoefte lees je waarom die zo belangrijk is en welke concrete strategieën kunnen helpen om ze te vervullen. Daarna geven tal van tips en voorbeelden je inspiratie: die kunnen je ondersteunen als ouder thuis maar ook als opvoeder, begeleider of leerkracht op school.

Het is handig als je het boek eerst eens helemaal doorneemt zodat je een totaalplaatje krijgt. Elk kind is anders, de ene behoefte zal misschien wat meer aandacht nodig hebben dan de andere. Observeer het kind. Probeer de strategieën uit waarbij jij en het kind zich goed voelen en evalueer of ze ook werken.

Misschien pas je sommige strategieën al toe, misschien zijn ze helemaal nieuw. Hoe dan ook, geef jezelf en het kind de tijd om te groeien in je nieuwe aanpak. Probeer daarom niet meteen alle tips tegelijk uit. Kies bijvoorbeeld per behoefte één strategie en één tip waarmee je wilt starten en pas ze enkele keren toe. Werkt dat goed en kun je het integreren in jullie dagelijkse leven, kies dan een volgende strategie en tip om mee aan de slag te gaan. Zo vul je langzaam maar zeker een toolbox die je kunt inzetten naargelang de situatie en de ontwikkeling van het kind. Volg de

tips niet blindelings, gebruik ze als inspiratiebron. Wees creatief, zet ze naar je hand en pas ze aan jullie specifieke situatie aan. Hou vol en heb vertrouwen in een goede afloop. Samen lukt het. Uiteindelijk heeft iedereen hetzelfde doel: een stevige band met zichzelf en met de belangrijke anderen om zich heen.

Wist je dat er voor hoogbegaafde kinderen ook een apart boek bestaat? De survivalgids *Wat als je hoogbegaafd bent?* is een doeboek dat op een speelse manier uitlegt wat hoogbegaafdheid inhoudt. Het staat vol leuke opdrachten, tips en hulpmiddelen op maat van kinderen. Het boek dat je nu in handen hebt, biedt hierbij extra ondersteuning vanuit het perspectief van de ouder, leerkracht of begeleider.

*Ga er samen voor,
als een sterk team!*

Bij dit boek vind je downloads met onder meer actieplannen, voorbeeldgesprekken, schema's, achtergrondinfo, ademhalingsoefeningen, helpende gedachtenkaartjes ... Deze bieden je nog meer ondersteuning bij de tien behoeften.

<https://extra.pelckmans.be/wat-echt-werkt-bij-hoogbegaafdheid/>

WAT IS HOOGBEGAafdHEID?

METEEN UITSTEKENDE PRESTATIES EN GOEDE RAPPORTEN?

Vele mensen gaan ervan uit dat hoogbegaafde kinderen primussen zijn die uitstekende prestaties neerzetten en die telkens een tien op tien halen zonder enige moeite. Dat is een mythe: ook hoogbegaafde kinderen moeten leren en oefenen, en daarbij is ondersteuning nodig. Je kunt het vergelijken met twee boeren met elk een akker. Beide akkers hebben dezelfde vruchtbare aarde en de beste condities voor gezonde gewassen. De ene boer is zeer zorgzaam: hij geeft voldoende water en mest, wiedt trouw het onkruid, ploegt op tijd ... De andere boer besteedt niet zoveel aandacht aan zijn akker: hij gaat ervan uit dat die alles heeft om de gewassen vanzelf goed te laten groeien. Je kunt vermoeden welke akker de beste oogst oplevert. Hetzelfde geldt voor hoogbegaafdheid. Als je het talent onvoldoende aandacht geeft, zal het niet ten volle groeien. Als de hersenen geen training krijgen en het kind geen ondersteuning, komt de potentie niet tot uiting. Dat kan leiden tot gedragsproblemen en zelfs depressies.

KENMERKEN VAN HOOGBEGAAFDHEID

De afgelopen jaren kreeg hoogbegaafdheid steeds meer aandacht. Het werd duidelijk dat het meer inhoudt dan enkel een hoog IQ. Intelligentie is een aspect van hoogbegaafdheid (je hebt het of je hebt het niet), maar niet het enige: ook de kenmerken van het kind en omgevingsfactoren spelen een rol.

Een positieve omschrijving van hoogbegaafdheid vind je in het Delphi-model: 'Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker die complexe zaken aankan. *Autonoom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens, intens levend. Hij of zij scheidt plezier in creëren.*' Hieronder komt elk deel van deze definitie in detail aan bod.

1 Intellectuele aanleg: een snelle en slimme denker

Over het algemeen worden mensen met een IQ van 130 of meer hoogbegaafd genoemd. Dat wordt gemeten met een IQ-test. Die test de kennis en vergelijkt met wat op die leeftijd als normaal ervaren wordt. De resultaten worden uitgezet in een normverdeling.

Hoe intelligenter iemand is (de rechterkant van de verdeling), hoe meer begrip en besef van de omgeving (versterkt bewustzijn) hij heeft. In vergelijking met gemiddeld begaafde mensen zie je bij hoogbegaafde mensen dat ...

- ze analytischer denken.
- ze op veel sporen en niveaus tegelijkertijd denken.
- ze snel patronen zien.
- ze goed kunnen associëren, verbreden en besluiten trekken.

Dit is wat een IQ-test globaal genomen meet.

2 Autonom

Over het algemeen zijn hoogbegaafde mensen zelfstandiger dan gemiddeld begaafde. Dat zijn ze van nature: ze doen alles het liefst op hun eigen manier, ze hebben een sterke mening, maken hun eigen afwegingen en blijven daarbij. Ze hechten veel belang aan normen en waarden.

3 Nieuwsgierig en gedreven

Hoogbegaafden zijn leergierig. Ze willen veel ontdekken, op hun eigen manier, want ze zijn autonoom. Als ze geïnteresseerd zijn in iets, kunnen ze zich daar volledig in verdiepen en raken ze makkelijk in een flow. Vaak willen ze heel veel en het liefst meteen. Ze zijn altijd met veel plezier bezig met het maken, het creëren van iets: een uitvinding, een idee, een plan, een schilderij, een model, een puzzel, iets dat ze kunnen verbeteren ... En zelfs als ze niets lijken te doen, zijn hun hersenen bezig met het scheppen van denkwerelden, verhalen en beelden.

4 **Sensitief en emotioneel**

De zintuigen van hoogbegaafden lijken de hele tijd op scherp te staan: alles komt tegelijk binnen, zonder filter, heel precies en met de volle lading. In hun kleurrijke binnenwereld woelen altijd veel emoties en gedachten rond.

5 **Intens levend**

Hoogbegaafden verwerken en beleven informatie intenser dan anderen. Wat ze voelen, denken en willen wordt gekenmerkt door een grote heftigheid. Alles is té: te snel leren, te veel en te snel willen, te emotioneel reageren, te veel ideeën hebben, te veel prikkels voelen die snel binnenkomen, te complexe ervaringen ...

6 **Creatief**

Hoogbegaafden zijn vindingrijk, hebben originele ideeën, bedenken opzienbarenden dingen (out of the box), leggen ongewone verbanden en hebben andere manieren om problemen te benaderen.

'Ik weet sinds enkele maanden dat ik hoogbegaafd ben. Dat is een hele opluchting voor mij. Ik voel me anders dan de anderen. Ik heb niet veel vrienden op school. Ik merk dat ik andere interesses en ideeën heb. Als ik erover wil praten, vragen ze me om erover te stoppen omdat het hen niet boeit. Ik ga niet graag naar school, ik vind het er saai en de taken interesseren me niet. Daarom leer ik niet voor school, mijn punten zijn toch voldoende, en dat is wel plezant. Sinds de juf weet dat ik hoogbegaafd ben, geeft ze me extra taken als ik klaar ben met mijn werk. Dat vind ik niet fijn, het zijn nog meer dingen die ik moet doen die ik niet leuk vind. Op zaterdag volg ik drama, daar kan ik me helemaal in uitleven. Met de kinderen en begeleiders daar kom ik veel beter overeen. Mijn mama heeft me ingeschreven voor een onlinecursus programmeren. Het is moeilijk, maar ik vind het leuk als ik oplossingen vind. Dan ben ik wel trots op mezelf.'

SEPPE, 10 JAAR

‘Seppe wilde al van klein af alles zelfstandig doen. Hij kon al vlug lopen en praten en wilde letterlijk zijn eigen weg gaan. Hij is heel nieuwsgierig, hij stelt heel veel vragen, ook over moeilijke onderwerpen zoals het leven na de dood. Hij vertelt ons de oren van het hoofd, we merken dat hij geen vrienden heeft met wie hij over zijn interesses kan praten. In de derde kleuterklas las hij al zelfstandig, hij greep ook naar onze krant en boeken. Hij heeft het moeilijk met regels, hij stelt ze graag in vraag, maar we praten erover en dan accepteert en volgt hij ze wel. Zijn punten op school zijn oké maar niet uitstekend. Daarom hadden we nooit gedacht dat hij hoogbegaafd is. We dachten dat hij gewoon alles snel kan oppikken. Seppe gaat niet graag naar school. Hij gaat omdat hij weet dat het iets belangrijks is en hij doet wat nodig is. Hij geeft zelf aan dat hij zijn energie in andere dingen wil steken. De dingen die hem interesseren, vooral computers en programmeren, doet hij dan ook met volle passie en overtuiging, en daar toont hij een groot doorzettingsvermogen. We merken wel op dat hij daarbij nog onzeker is en bang is om fouten te maken.’

NATHALIE, MAMA VAN SEPPE